

Efesolaiskirjeen selitys 6
Ef. 1:21–23

Kristus on seurakunnan pää

Viime luennolla jäimme siihen, että Paavali rukoili Efeson krisittyjen puolesta näin:

Minä rukoilen, että Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala, kirkkauden Isä, antaisi teille viisauden ja näkemisen hengen, niin että oppisitte tuntemaan hänet, ja että hän valaisisi teidän sisäiset silmänne näkemään, millaiseen toivoon hän on meidät kutsunut, miten äärettömän rikkaan perintöosan hän antaa meille pyhien joukossa ja miten mittaamaton on hänen voimansa, joka vaikuttaa meissä uskovissa. Se on sama väkevä voima, jota hän osoitti herättäessään Kristuksen kuolleista ja asettaessaan hänet istumaan oikealle puolelleen taivaassa (Ef. 1:17–20).

Jeesus on kaikkivaltias

Paavali jatkaa rukoustaan näin:

. . . ylemmäksi kaikkia valtoja, voimia ja mahteja, ylemmäksi kaikkia herruuksia, jotka mainitaan tässä ja tulevassakin maailmassa (Ef. 1:21).

Se tarkoittaa, että korottaessaan Jeesuksen taivaaseen, Jumala teki hänestä Kaikkivaltiaan.

Tuo kaikkivaltius Jeesukselle kuului jo sen perusteella, että hän oli Jumalan Poika. Hän oli täysi Jumala jo ennen kuin maailma edes luotiin. Jeesus oli mukana luomisessa Jumalan Sanana eli Jumalan Viisautena, jonka avulla Jumala loi kaiken ja laittoi kaiken luonnon järjestyksessä kohdalleen.

Tällaiseen Luojana olemiseen kuuluu luonnollisesti myös kaikkivaltius.

Raamatun kuvaamista ihmeistä suurin on se, että Jumalan Poika luopui tästä kaikkivaltiudestaan, ”otti orjan muodon” ja tuli ihmiseksi.

Filipiläiskirjeessä tätä kuvataan näin:

Olkoon teillä se mieli, joka myös Kristuksella Jeesuksella oli, joka ei, vaikka hänellä olikin Jumalan muoto, katsonut saaliiksensa olla Jumalan kaltainen, vaan tyhjensi itsensä ja otti orjan muodon, tuli ihmisten kaltaiseksi, ja hänet havaittiin olennaltaan sellaiseksi kuin ihminen; hän nöyryytti itsensä ja oli kuuliainen kuolemaan asti, hamaan ristin kuolemaan asti (Fil. 2:5–8)

Syntymässään ihmiseksi Jumalan Poika siis ”tyhjensi itsensä”. Tästä on tehty teologinen termikin, nimeltään *kenosis*. Jeesus ei käyttänyt ihmisenä ollessaan sitä jumalallista kaikkivaltiutta, joka hänelle Jumalan Poikana kuului.

Mutta nyt, noustuaan ristinkuoleman jälkeen haudastaan ja astuttuaan taivaaseen, Jeesus on saanut Isältään takaisin jumalallisen kaikkivaltiuden. Tästä hän itse sanoo lähetyskäskyssä näin:

"Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti" (Matt 28:19).

Jeesus on ylempänä poliittisia mahteja

Mitä ovat nuo vallat, voimat, mahdit ja herruudet, joiden yläpuolelle Jumala on Jeesuksen asettanut?

Käsittääkseni ne tarkoittavat ensinnäkin kaikkea poliittista ja valtiollista mahtia. Se oli Paavalillakin varmasti mielessä. Rooman valta, liittoutuneena juutalaisen kansan johtomiesten kanssa, oli tappanut Jeesuksen ristillä. Sama Rooman poliittinen valta oli vainonnut myös Paavalia, vaikkeuttanut usein evenkeliumin saarnaamista ja lopulta pistänyt Paavalin vankilaan. Mutta Paavali oli vakuuttunut siitä, että Jeesus on korotettu myös tuon, silloisen maailman mahtavimman suurvallan poliittisen mahdin yläpuolelle. Myös sen sotilaallisen vallan yläpuolelle, niiden ruoskien ja keihäiden yläpuolelle, joilla oli ollut valta kiusata kristittyjä.

Tämä ei tietenkään tarkoita sitä, että kristittyjen pitäisi alkaa taistelemaan oman valtionsa tai muiden valtioiden poliittista tai sotilaallista valtaa vastaan. Jeesus itse antoi tästä esimerkin. Kun häntä oltiin vangitsemassa, hänen opetuslapsensa Pietari veti esiin miekan ja aikoi taistella. Silloin Jeesus sanoi: ”Pane miekkasi tuppeen”.

Kun Pilatus kuulusteli Jeesusta, hän sanoi:

"Minun kuninkuuteni ei ole tästä maailmasta. Jos se kuuluisi tähän maailmaan, minun mieheni olisivat taistelleet, etten joutuisi juutalaisten käsiin. Mutta minun kuninkuuteni ei ole peräisin täältä." "Sinä siis kuitenkin olet kuningas?" Pilatus sanoi. Jeesus vastasi: "Itse sinä sanot, että olen kuningas. Sitä varten minä olen syntynyt ja sitä varten tullut tähän maailmaan, että todistaisin totuuden puolesta. Jokainen, joka on totuudesta, kuulee minua." "Mitä on totuus?" kysyi Pilatus (Joh 18:36–38).

Jeesus hallitsee nöyränä, hiljaisena ja kärsivänä. Näin hän haluaa hallita myös meissä kristityissä. Hän pystyy hajottamaan kokonaisia valtakuntia ja mahteja ja ideologioita. Mutta hän ei tee sitä väkivallalla tai poliittisella vallalla.

Hän tekee sen ihmisten sydämissä, todistamalla totuudesta, rakkaudessa. Se kääntää ihmissydämet, se rikkoo vahvimmatkin muurit, sillä Jeesuksesta kertovassa sanassa vaikuttaa Jumalan Pyhä Henki.

Näin tapahtuu edelleenkin. Myös vankileireillä, diktatuureissa, poliittisessa eliitissä, joka sortaa heikompiin. Sitä tapahtuu myös itseensä väsyneissä länsimaisissa yhteiskunnissa, jotka kuvittelevat saavuttaneensa hyvän ihmiselämän reseptin sulkemalla Jumalan todellisuuden ulkopuolelle.

Mutta se ei tarkoita sitä, että kristittyjen pitäisi haastaa poliittinen valta tai käydä vastustamaan valtion lakeja. Ei, sillä tässä mielessä pätee Jeesuksen sana: ”Minun kuninkuuteni ei ole tästä maailmasta. Jos se kuuluisi tähän maailmaan, minun mieheni olisivat taistelleet, etten joutuisi juutalaisten käsiin. Mutta minun kuninkuuteni ei ole peräisin täältä.” Jeesuksen oleminen poliittista valtaa korkeammalla tarkoittaa hänen evankeliuminsa kykyä voittaa ihmisen sisin. Tehokkaammin kuin mikään poliittinen tai valtiollinen ideologia.

Jeesus on pahuuden henkivaltojen yläpuolella

Poliittisen vallan lisäksi vallat, voimat, mahdit tarkoittavat tässä yhteydessä Paavalille myös pahuuden henkivaltoja. Hänen mukaansa ne ovat todellisuutta. Ne vastustavat sitä, että oikeaa evankeliumin oppia opetetaan maailmassa. Hän kirjoittaa:

Pukekaa yllenne Jumalan taisteluvälineet, jotta voisitte pitää puolianne Paholaisen juonia vastaan. Emmehän me taistele ihmisiä vastaan vaan henkivaltoja ja voimia vastaan, tämän pimeyden maailman hallitsijoita ja avaruuden pahoja henkiä vastaan (Ef. 6:11–12)

Mutta taivaaseen korotettu Jeesus on kaikkea tuota paholaisen voimaa vahvempi. Sitä tarkoittaa, että hänet on korotettu ”ylemmäksi kaikkia valtoja, voimia ja mahteja, ylemmäksi kaikkia herruuksia, jotka mainitaan tässä ja tulevassakin maailmassa” (Ef. 1:21).

Kirkon olemuksesta

Paavali jatkaa:

Jumala on alistanut kaiken hänen valtaansa ja asettanut hänet kaiken yläpuolelle seurakuntansa pääksi. Seurakunta on Kristuksen ruumis ja hänen täyteytensä, hänen, joka kaiken kaikessa täyttää. (Ef. 1:22–23)

Tässä on kerrottu lyhyesti ja hyvin lohduttavalla tavalla se, mitä seurakunta tosiasiallisesti on. Se on pidettävä mielessä kirkkana. Varsinkin nykyisenä aikana, jolloin kuulemme hyvin vastakkaisia viestejä.

Kesälomalla seurailin kirkkoa koskevaa uutisointia uuden Lumiani kautta netistä. Tuli melkein epätoivoinen olo. Kohu toisensa jälkeen. Ja kaikissa niissä kirkko näytti olevan jonkinlainen järkyttävän hölmöilyn keskus, josta ihmiset eroavat tuhansittain, ja ihan syystä.

Ja kun vielä ottaa huomioon hallintomme järkyttävän kankeuden, jota saa todistaa kirkolliskokouksessa, tai vaikkapa Kirjuri -hankkeen toimimattomuuden, niin meinaa tulla vielä epätoivoisempi olo. Minkä ihme lafkan palveluksessa minä oikein olen?

Tässä Paavali sen kertoo: ”Seurakunta on Kristuksen ruumis ja hänen täyteytensä, hänen, joka kaiken kaikessa täyttää.”

Kirkko on Kristuksen *pleerooma*

Tuo sana ”täyteys” on outo. Kreikaksi se on ”pleerooma”. Käsittääkseni *pleerooma* oli kreikkalaisen filosofian käsitteistöä. Sillä tarkoitettiin jotain sellaista, että ensimmäisestä kaiken jumalallisesta alkusyystä vuoti yli eli ”emanoitui” olemassaolon alemmat tasot. Niitä kutsuttiin ”täyteydeksi” (*pleerooma*). Ilmeisesti ideana oli, että metafysisen todellisuuden ylempi taso oli niin täynnä oman olemassaolonsa hyvyyttä ja täydellisyyttä, että se ikäänkuin vuosi yli ja näin siitä syntyi eli emanoitui alempi olemassaolon taso, alempi *pleerooma*.

Ehkä Paavali on lainannut *pleerooma* –käsitteen jostain tällaisesta ajattelusta. Kun hän sanoo, että ”seurakunta on Kristuksen ruumis ja hänen täyteytensä”, niin se tarkoittaa sitä, että Kristus on läsnä seurakunnassaan ja pitää sen olemassaolossa, koska hän on niin suuri ja hyvä ja voimallinen, että hänen todellisuutensa vuotaa yli ja saa aikaan seurakunnan olemassaolon.

En ole kyllä tästä ihan varma. En osaa tarkemmin kuvata Paavalin ajatuksenjuoksua enkä lähde pidemmälle spekuloidaan (enkä ehtinyt edes kommentaareja kaiken kiireen keskellä konsultoidaan). Joka tapauksessa varmaa on, että ”seurakunta on Kristuksen *pleerooma*, siihen liittyy nykyaikaan tulkittuna seuraavaa:

- seurakunnan olemus ei ole Kirkon palvelukeskus, eikä se ole Kirjuri –hanke
- eikä Kirkkohallitus, ei kirkon hallinto, ei piispainkokous, ei kirkkoneuvosto, ei kirkkoherra tai työntekijäjoukko kaikkine osaamisineen ja osaamattomuuksineen
- eikä seurakunta ole olemukseltaan se kohu, jota sen ympärillä tiedotusvälineissä käydään

Ei, vaan seurakunnan olemus on jotain, mikä on lahjaa Kristukselta. Se on sitä, että Jeesus itse on läsnä seurakunnassaan, pitää sen yllä ja vaikuttaa siinä armollaan ja armonvälineillään.

Seurakunta Kristuksen ”täyteytenä” (*pleerooma*) tarkoittaa sitä, että hän antaa sille elämän, niin kuin viiniköynnös antaa elämän sen oksille:

”Pysykää minussa, niin minä pysyn teissä. Niinkuin oksa ei voi kantaa hedelmää itsestään, ellei se pysy viinipuussa, niin ette tekään, ellette pysy minussa. Minä olen viinipuu, te olette oksat. Joka pysyy minussa ja jossa minä pysyn, se kantaa paljon hedelmää; sillä ilman minua te ette voi mitään tehdä. Jos joku ei pysy minussa, niin hänet heitetään pois niinkuin oksa, ja hän kuivettuu; ja ne kootaan yhteen ja heitetään tuleen, ja ne palavat. (Joh. 15:4-5)

Kristuksen ruumis eli seurakunta on myös näkyvä ja inhimillinen organisaatio

Mutta ei puhe seurakunnasta Kristuksen ruumiina ja täyteytenä tarkoita toisaalta myöskään mitään täysin näkymätöntä ja hengellistä asiaa. Seurakunta on myös näkyvä, ihmisistä muodostunut

organisaatio. Se tarvitsee mm. hallintoa, kuten kirkkohallitusta, piispainkokousta, ehkä jopa Kirjuri-henkettä ja mahdollisesti jopa kirkkoherraa.

Tämän kaiken näkyvän ja konkreettisen hallinnon ja muun puuhan tarkoituksena on kuitenkin palvella ja ilmentää seurakunnan sisintä olemusta: ”seurakunta on Kristuksen ruumis ja hänen täyteytensä, hänen, joka kaiken kaikessa täyttää.”

Hänen täyteytensä, joka kaiken kaikessa täyttää

Tarkastellaan vielä tuota sanaa ”täyteys”. Minulle siitä ainakin tulee mieleen seuraavaa: Jeesuksen tarkoituksena on, että konkreettinen kristillinen seurakunta on erityisen täynnä häntä. Jonkinlainen hänen *tivistymänsä*, jossa hän on läsnä enemmän kuin muualla.

”Seurakunta on hänen täyteytensä, *hänen, joka kaiken kaikessa täyttää*”. Tuo tarkoittaa ilmeisesti sitä, että koko maailma, koko luomakunnan olemassaolo on eräässä mielessä täynnä Kristusta. Sanoihan Paavali Ateenan Areiopagilla pitämässään puheessa näin:

”- - sillä hänessä me elämme ja liikumme ja olemme” (Apt.17:28)

Tämä johtuu siitä, että Jumala on läsnä kaiken luodun olemassaolossa sen ylläpitäjänä. Jos Jumala vetäisi hetkeksikin pois luomakunnastaan luovan armonsa, kaikki vajoaisi välittömästi takaisin siihen ei-mikyyteen, josta kaikki on luotu Jumalan rakkauden tahdolla, Jumalan Sanan eli Kristuksen kautta.

Siksi Kristus ”täyttää kaiken kaikessa”. Mutta nyt Paavali sanoo, että tällä kaiken täyttävällä Kristuksella on aivan erityinen ”täyteys” on – Mikä se on? Missä se on? No, se on seurakunta!

Niinpä me seurakunnan työntekijät emme saa ajatella työnantajastamme, Kristuksen kirkosta, että se on olemukseltaan jokin järkyttävän hölmöilyn keskus. Meidän on nostettava päämme ja katseemme kohti Häntä, joka on tahtonut olla läsnä ja vaikuttaa nimenomaan ihmisistä koostuvan organisaation, seurakunnan kautta.

Siksi me saamme myös pyytää häneltä, vedota hänen omaan sanaansa, että hän ohjaisi ja johdattaisi meitä joka päivä siten, että meidän työssämme olisi vaikuttamassa hänen oma voimansa ja viisautensa. Onhan hän itse sanonut, että hänelle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Ja että hän on itse luvannut olla meidän kanssamme, kaikkina päivinä, maailman loppuun saakka.